

În atenția Dl-ui/D-nei Șef Serviciu Autoritate Tutelară: Informare modificări legislative persoane cu dizabilități - Legea 140/2022

From: Georgiana Bădescu <georgiana.bădescu@crj.ro>
To: Comunicare <comunicare@crj.ro>
Date: 2023-02-08 17:09

[Legea-140-broșură.pdf \(~4.2 MB\)](#) [Asistenta-acte-juridice.pdf \(~1.4 MB\)](#) [Comunicarea-in-instanta-cu-persoane-cu-dizabilitati.pdf \(~8.0 MB\)](#)

În atenția Dl-ui/D-nei Șef Serviciu Autoritate Tutelară,

Schimbările legislative - Legea 140/2022 și Ordinul cu metodologia de evaluare - în materia înlocuirii măsurii punerii sub interdicție cu măsuri de sprijin în luarea deciziilor au intrat în vigoare în toamna anului trecut. Măsurile afectează între 50.000 și 60.000 de persoane.

În următorii 3 ani, toate aceste persoane vor fi citate și vor apărea în fața unui judecător în procedura de reexaminare a hotărârii de punere sub interdicție. Ne așteptăm ca oamenii acestia să fie îngrijorați cu privire la noile măsuri și apelăm la bunăvoiță Dumneavoastră de a afișa, la loc vizibil, atât pe paginile online ale instituțiilor pe care le reprezintă și în format fizic, informații cu privire la noile măsuri de ocrotire, scrise în limbaj ușor de înțeles, accesibil persoanelor cu dizabilități.

În egală măsură, profesioniștii juriști și cei din domeniile medicinei, asistenței sociale și psihiatriei se găsesc în situația de a răspunde unor cerințe noi fară a fi beneficiat de formare și materiale adecvate.

Centrul de Resurse Juridice, organizație neguvernamentală care monitorizează de peste 20 de ani modul în care sunt respectate drepturile omului în instituțiile de asistență socială și spitalele de psihiatrie și care sesizează instanțele competente în numele acestor persoane atunci când este cazul, s-a implicat în mod activ în elaborarea Legii 140/2022 și a Metodologiei.

În acest context, vă trimitem un model de elaborare și testat cu sprijinul persoanelor cu dizabilități și al partenerilor noștri care lucrează direct cu acești oameni. Materialul poate fi multiplicat și distribuit persoanelor cu dizabilități, familiilor acestora, îngrijitorilor formalii și informali, în toate etapele premergătoare procesului.

CRJ, împreună cu câteva organizații partenere, pilotează instrumente de sprijin în luarea deciziilor ca alternative la măsurile restrictive de punere sub interdicție și, în acest context, lansăm invitația tuturor profesioniștilor - avocați, judecători, proeurori, medici psihiatri, asistenți sociali și psihologi - să ne contacteze dacă au nevoie de informații și materiale. Ne oferim ajutorul în a veni în centrele rezidențiale și spitalele de psihiatrie pentru a le explica persoanelor cu dizabilități și angajaților care sunt măsurile de sprijin în luarea deciziilor, cum trebuie documentată nevoia, intensitatea și tipul de sprijin și cum pot fi asistate în instanță aceste persoane, pentru a le asigura accesul la justiție.

O parte dintre aceste materiale se regăsesc și anexate acestui mail, în format PDF, pentru a putea fi printate. Atunci când vor fi distribuite online, sursa acestora va fi citată corespunzător, astfel: Material realizat de Centrul de Resurse Juridice, în cadrul proiectului Liber să decid. Tranziția de la tutelă la Sprijin în Luarea Deciziilor pentru persoanele cu dizabilități, cu sprijinul financiar al Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Leichtenstein și Norvegia prin granturile SEE 2014-2021. Ianuarie 2023.

Vă stăm la dispoziție, pentru orice fel de informații suplimentare sau aspecte ce se impun a fi lămurite, la următoarele date de contact: office@crj.ro și telefon: 021 212 06 90 / 0728112186 (de luni până vineri, între 9.00 și 17.00).

Materiale informative, modele și explicații care pot fi folosite în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire:

- Legea 140/2022, material simplificat - „Cum poți să ieși de sub interdicție.”
- Ce este Asistența la încheierea actelor juridice. Text simplificat
- O serie de 5 videoclipuri - Ce înseamnă surșorii și în luarea deciziei pentru persoanele cu dizabilități.
- Documente cu procedura de reexaminare a hotărârii de punere sub interdicție.

De asemenea, mai puteți găsi atașat **cadrul legislativ în materie**, respectiv:

- Legea 140/2022 - forma sintetică
- DRIN - printr-o apreciere metodologică și a raportului de evaluare medicală și psihologică a persoanelor cu dizabilități înțeleagând și psihosocial de în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire

Cu mulțumiri,

Echipa Centrului de Resurse Juridice

prin

Georgiana Bădescu,

Departamentul de Campanii și Comunicare

Cum poți să ieși de sub interdicție?

Material informativ bazat pe
noile prevederi aduse de

Legea 140/2022

DACĂ AI NEVOIE DE AJUTOR, CONTACTEAZĂ-NE LA:

Centrul de Resurse Juridice (CRJ)

📞 Telefon: 021 212 06 90 (luni-vineri/ orele 9-17)

📠 WhatsApp: 0728 112 187

✉️ E-mail: office@crj.ro

🌐 Site: scană cu telefonul codul QR de mai jos pentru a intra pe site

Un material realizat de Centrul de Resurse Juridice
Ianuarie, 2023

CUM POTI FOLOSI ACEASTĂ BROŞURĂ:

- citește
- decide ce este mai bine pentru tine
- alege o persoană de sprijin
- scrie cererea și pune-o în plic
- pune la poștă, spre judecătorie

CE VEI GĂSI ÎN ACEASTĂ BROŞURĂ

Text ușor de citit

Etapele procesului de reexaminare

Ce este o persoană de sprijin?

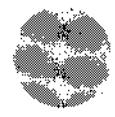
Asistență pentru încheierea actelor juridice

Consilierea judiciară

Tutela specială

Ce este și ce face un tutore?

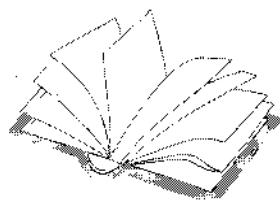
Toate hotărârile definitive de punere sub interdicție vor fi reexaminate în termen de 3 ani, începând cu 18 august 2022 (conform Lege 140/ Art 20, alin. 6.)

Acest material este fundamentat bazat pe **Legea 140/ 18 august 2022 și pe Ordinul privind aprobarea metodologiei și a raportului de evaluare medicală și psihologică a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire** (noiembrie 2022).

Cele două acte normative menționate provin din hotărârile **Articolului 12 din Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, „Recunoaștere egală în fața legii” și Decizia CCR nr. 601/2020 .**

Această broșură este pentru:

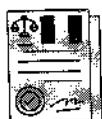

- persoanele cu dizabilități puse sub interdicție, care au o hotărâre judecătorească ce stabilește acest lucru;
- persoanele cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale care doresc o măsură de sprijin în luarea deciziilor și/sau măsură de ocrotire;
- familia sau prietenii persoanelor cu dizabilități;
- îngrijitori, asistenți sociali, juriști, psihologi, medici, polițiști.

Interdicția înseamnă că tu nu ai voie să decizi.

În România, interdicția nu mai este în lege.

Persoanele cu dizabilități au dreptul de a decide pentru ele.

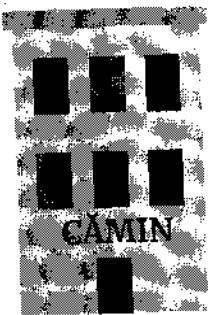
O persoană cu dizabilități este liberă să hotărască ceea ce vrea, cum ar fi:

Unde să locuiască;

Ce să își cumpere;

Cu cine să se întâlnească;

Ce serviciu să își aleagă și altele.

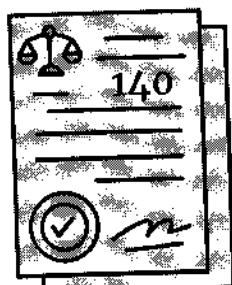

Până acum, la cămin,
sub interdicție,
tutorele decidea în locul tău.
Legea s-a schimbat.
Tu vei putea ieși din cămin.

Instanța de tutelă, după ascultarea persoanei ocrotite, luând avizul consiliului de familie și consultând rapoartele de evaluare medicală, psihologică și de anchetă socială, va hotărî dacă cel ocrotit va fi îngrijit la locuința lui, într-un serviciu social sau într-o altă instituție. Schimbarea locului îngrijirii se va face cu autorizarea instanței de tutelă, la cererea celui ocrotit, a ocrotitorului său, a serviciului social ori a instituției în care este îngrijit sau a altei persoane abilitate.

Cod Procedura Civilă, art 174 (alin.3)

Când ieși din cămin,
legea 140 spune că
ai dreptul la servicii în comunitate.

Servicii în comunitate înseamnă:

- să stai unde vrei tu;
- să poți să mergi la doctor;
- să poți să te plimbi;
- să poți să vorbești cu cine vrei tu.

Sprijinul în luarea deciziilor este
un serviciu în comunitate.

De exemplu, cineva poate:

- să îți explice unele cuvinte;
- să îți explice unele acte.

De acum, tu poți decide pentru tine.

Legea 140/2022

Schimbări aduse în viața persoanelor adulte cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale

Cuvinte noi introduse de lege:

Legea 140/2022 a înlocuit termenii alienat/ debil mintal/interzis cu **dizabilitate intelectuală și dizabilitate psihosocială**.

Dizabilitate intelectuală

Capacitate semnificativ redusă de a înțelege informații noi sau complexe și de a învăța și de a aplica noi abilități. Persoana cu dizabilitate intelectuală are o capacitate redusă de a face față în mod independent.

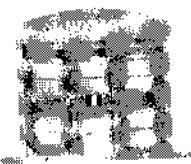
Dizabilitate psihosocială

Se referă la persoanele care au primit un diagnostic de sănătate mintală și care au experimentat factori sociali negativi, inclusiv stigmatizarea, discriminarea și excluderea.

Măsuri de ocrotire pentru persoana cu dizabilități aduse de Legea 140/2022:

1. Asistență pentru încheierea actelor juridice

2. Consilierea judiciară

3. Tutela specială

Cum e viața ta acum?

1. Ai un tutore?

DA

NU

2. Știi cine e tutorele tău?

DA

NU

2. Tutorele tău este un membru al familiei?

DA

NU

3. Tutorele tău este un angajat al DGASPC/ Primărie/ este șeful centrului rezidențial sau șeful serviciului Autoritate Tutelară?

DA

NU

4. Unde locuiești acum?

cămin

acasă

5. Ai un avocat?

DA

NU

Dacă nu ai un avocat:

- poți cere unul din oficiu, gratuit;
- poți să-ți alegi un avocat, plătit.

Ce poți să ceri prin legea nouă:

„Scoaterea de sub interdicție.”

Un asistent la încheierea actelor juridice

- la notar

O altă măsură de ocrotire

- consiliere judiciară;
- tutela specială.

Să fii sprijinit atunci când:

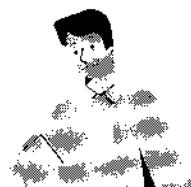
- te angajezi;
- te muți
- cumpери ceea ce vrei
- ceri să ţi se schimbe tratamentul
- mergi la doctor.

Cum poți să ceri?

Tu sau tutorele duceți cererea,
împreună cu celealte acte,
la judecătorie.

SAU

Aștepți să fii chemat la judecătorie.

ETAPELE PROCESULUI DE REEXAMINARE:

1. Reexaminare la cerere:

Persoana cu dizabilități depune cererea de reexaminare.

3. Persoana cu dizabilități se prezintă la Judecătorie.

4. Judecătorul este obligat să o asculte.

5. Procurorul solicită 3 evaluări

- Raport de evaluare medicală
- Raport de evaluare psihologică
- Raport de anchetă socială

6. Evaluarea

Art. 2. — Se aprobă modelul Raportului de evaluare medicală și psihologică a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale necesar a fi completat în contextul disponerii prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire, prevăzute în anexa nr. 3.

METODOLOGIE de evaluare medicală a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale

7. Hotărârea judecătorească

8. Persoana cu dizabilități poate contesta hotărârea

1 Cererea de reexaminare

Dacă persoana cu dizabilități este pusă sub interdicție și are **tutore**, el este cel care va depune cererea și va asista persoana la realizarea evaluării medicale și psihologice. Documentele vor fi duse în instanță de către tutore sau persoana cu dizabilități.

Ce va conține cererea?

- nume, prenume, adresa, CNP (cod numeric personal)
- obiectul cererii, motivele
- semnătura (art.194, Cod. Proc. Civ.)
- faptele și dovezile referitoare la deteriorarea facultăților mintale
- situația familială, socială și patrimonială (ce bunuri deține)
- gradul de autonomie al persoanei cu dizabilități
- numele medicului curant

rapoarte de evaluare

Raport de
evaluare
medicală

Raport de
evaluare
psihologică

Raport de
anchetă
socială (de la
Autoritatea
Tutelară)

Dacă persoana este
internată

Referat
întocmit de
instituția
sanitară

punctul de
vedere al
medicului
curant,
dacă cere
judecătorul

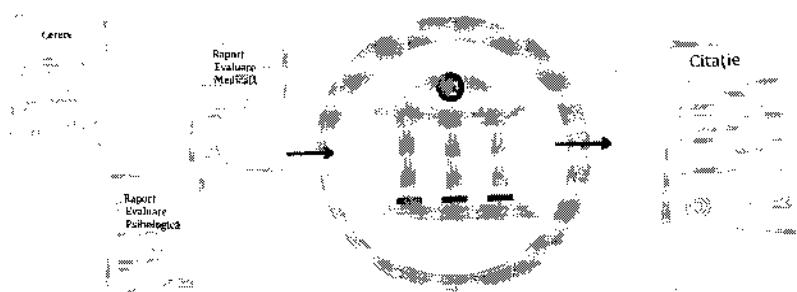
- în sistem public sau privat

Procurorul va face cercetările necesare, va dispune efectuarea unei evaluări medicale și a uneia psihologice, stabilind și termenul în care acestea trebuie realizate. Dacă cel cu privire la care a fost solicitată instituirea măsurii de ocrotire este internat într-o instituție sanitară, va dispune întocmirea unui referat și de către aceasta. Cu ocazia efectuării evaluării medicale și, după caz, a întocmirii referatului, poate fi solicitat și punctul de vedere al medicului curant al persoanei a cărei ocrotire se cere. De asemenea, procurorul va dispune întocmirea unui raport de anchetă socială de către autoritatea tutelară.

art. 938, alin (2) Cod Procedură Civilă.

Persoana care face evaluarea, trebuie să fie înscrisă în Registrul Expertilor Psihologi.

Rapoartele trebuie făcute cu cel mult două luni înainte de data sesizării instanței, adică în maxim 2 luni de când s-a depus cererea.

Persoana cu dizabilități se poate programa singură la evaluări sau poate aștepta cererea Procurorului în acest sens. Poate fi însoțită de tutoare (Art 177 alin.3- Cod civil și Art 937, alin.4, Cod procedura civilă).

Pentru persoanele care nu au un istoric medical, evaluarea se va realiza pe o durată de:

- cel puțin 90 zile calendaristice
- cel puțin 3—4 ore (consultații, alte evaluări clinice sau paraclinice), ce se pot separa în sesiuni individuale de evaluare.

c) în cazuri specifice, în care pacientul nu are niciun istoric medical și psihiatric documentat, redactarea raportului de evaluare medicală va conține recomandarea monitorizării periodice pe durata a minimum 90 de zile calendaristice și în quantum total de minimum 3—4 ore (consultații, alte evaluări clinice sau paraclinice), cu documentare sistematică, pentru clarificare diagnostică și terapeutică.

METODOLOGIE de evaluare medicală a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale

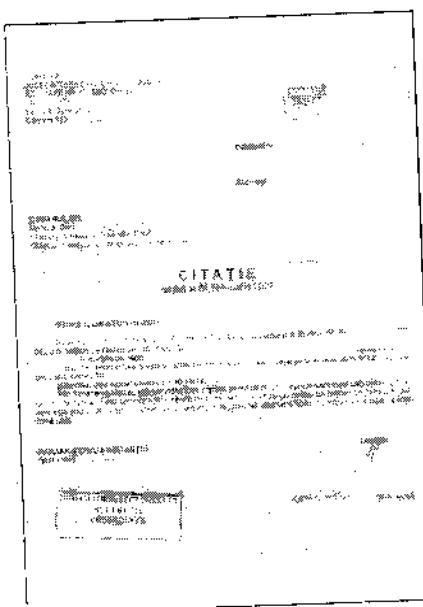

După depunerea cererii de reexaminare,
în cât timp va veni citația
acasă sau la centru?

?

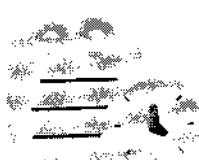
Citația este o scrisoare către persoana cu dizabilități,
prin care i se cere să se prezinte
la o anumită dată, oră și loc,
pentru a fi ascultată.

Așa arată o CITĂIE

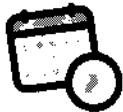
Citația este trimisă de judecătorie.

Citația va veni după cel puțin 3 luni
de când a fost depusă cererea.
Dar poate dura chiar și 6 luni,
dacă instanțele sunt aglomerate.

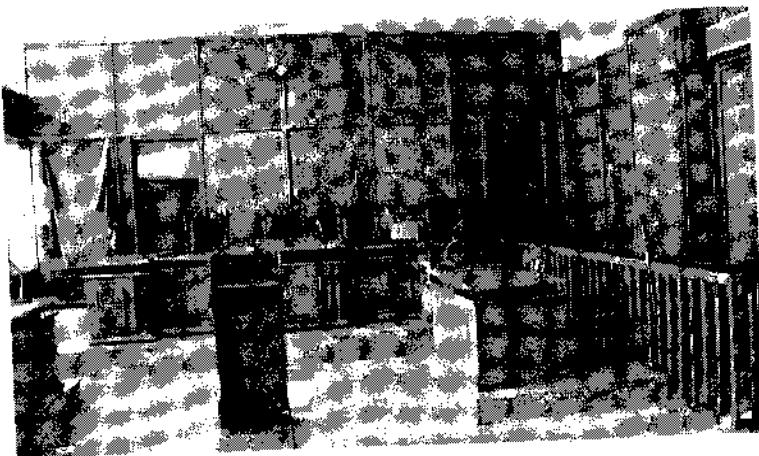

Pe citație este scris primul termen
la care persoana cu dizabilități trebuie
să se prezinte la instanță:

- ziua
- ora

Persoana cu dizabilități trebuie să se prezinte la judecătorie în ziua și la ora care sunt trecute pe citătie.

Unde este trimisă cităția?

Cităția va fi trimisă acasă sau în centrul în care persoana locuiește.

Procurorul de caz primește, de asemenea, o cităție.

Cine primește cităția?

Persoana citată, tutorele sau, dacă una dintre acestea nu se află la domiciliu, orice persoană majoră poate primi cităția.

Dacă persoana cu dizabilități locuiește în centre rezidențiale, cămin sau este internată în spital, cităția se lasă la Administrație.

Cine semnează de primire?

Pot semna de primire persoana cu dizabilități, tutorele, în cazul persoanei puse sub interdicție sau administratorul (directorul centrului, managerul de spital și alții).

Persoana cu dizabilități are dreptul la un avocat din oficiu.

Persoana cu dizabilități și tutorele acesteia au dreptul de a cere un avocat în instanță.

Acest avocat din oficiu este numit de judecătorul de Instanță.

Persoana cu dizabilități nu va trebui să plătească avocatul.

Există și posibilitatea ca persoana cu dizabilități să își aleagă singură avocatul, pe care va trebui să îl plătească.

Ce se întamplă la primul termen, în timpul ascultării?

Judecătorul va vrea să cunoască mai bine persoana cu dizabilități.

Câteva exemple de întrebări pe care le poate pune Judecătorul:

- Știi ce diagnostic ai?
- Ai stat vreodată departe de familie, într-un centru pentru persoane cu dizabilități?
- Iei medicamente?
- Știi pentru ce sunt medicamentele?
- Cine este tutorele tău, persoana care are grija de tine?
- Te înțelegi bine cu el sau ea?
- Poți să scrii și să citești?

La ascultare poate fi de față o persoană de încredere.

Dreptul la adaptări procedurale

Conform legii, persoana cu dizabilități are dreptul la adaptări procedurale.

- art. 940, Cod Procedură Civilă.

Acste adaptări vor fi cerute înaintea începerii procesului de către persoana cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale ori de medic, psiholog sau psihiatru.

(3) La termenul de judecată, instanța este obligată să îl asculte, în camera de consiliu, pe cel a cărui punere sub ocrotire este cerută, punându-i și întrebări pentru a constata necesitatea și oportunitatea instituirii unei măsuri de ocrotire, precum și opinia sa cu privire la regimul de ocrotire și la persoana ocrotitorului. Dacă este în interesul celui a cărui punere sub ocrotire este cerută, acesta va fi ascultat la locuința sa, acolo unde este îngrijit sau în alt loc apreciat de instanță ca fiind potrivit.

(4) La ascultarea celui a cărui ocrotire se solicită poate fi de față o persoană de încredere.

(7) Pe întreaga durată a procedurii, persoana a cărei ocrotire se cere va fi informată, în modalități adaptate stării acesteia, despre desfășurarea procedurii judiciare, precum și despre luarea oricărei măsuri cu privire la persoana și bunurile sale.

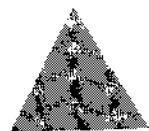
Art. 940, Cod Procedură Civilă, alin 3, 4, 7.

- Evaluarea psihologică a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire se poate face în cadrul sistemului de sănătate public sau privat.

MO, partea I, Nr. 1128/23.XI.2022, Anexa 2/ Art. 1

- Evaluarea medicală a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire se poate face în cadrul sistemului de sănătate public sau privat.

MO, partea I, Nr. 1128/23.XI.2022, Anexa 2/ Art. 1

Exemple de adaptări procedurale:

- să primească cu câteva zile înainte principalele subiecte de discuție și ceea ce i se va întâmpla;
- să i se transmită cu câteva zile înainte fotografii ale persoanelor care o vor audia și ale camerelor în care va intra;
- să viziteze clădirea, sala, etc.
- să beneficieze de ședințe mai lungi, cu un ritm adaptat al procedurilor;
- să aibă la dispoziție un interpret în limbajul semnelor;
- să aibă la dispoziție o persoană care să traducă în limbaj ușor de înțeles ceea ce vorbește judecătorul;
- să aibă la dispoziție suport tehnic pentru utilizarea oricărei forme de comunicare necesară pentru participarea deplină la proces
- judecătorul să își dea roba jos;
- să fie audiată într-o cameră mai prietenoasă;
- să i se permită să se plimbe prin sală ori să stea în picioare;
- să i se permită să aducă obiecte cu rol liniștitor;
- să poată veni îmbrăcată aşa cum îi este confortabil;
- să vină împreună cu o persoană de încredere și care o liniștește;
- are dreptul să ceară ședință nepublică (în sală rămân doar oamenii care au legătură cu persoana cu dizabilități și cazul său).

Scanează acest cod QR pentru a descărca materialul pentru persoanele cu dizabilități intelectuale
Poveste socială - Audierea în instanță

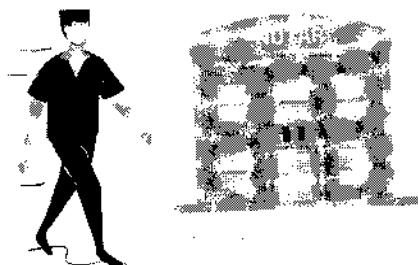

După ce ascultă persoana cu dizabilități
Judecătorul citește rapoartele.

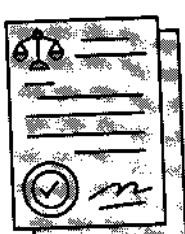
Apoi, el va analiza dosarul și va hotărî
una dintre aceste măsuri de ocrotire:

- Consilierea judiciară
- Tutela specială

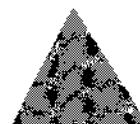
Asistentul pentru încheierea actelor
este numit de notar.

După ce decide una dintre măsurile de ocrotire de mai sus,
judecătorul trebuie să motiveze decizia, în scris.

Instituirea consilierii judiciare se poate face numai dacă
nu poate fi asigurată o protecție adecvată a persoanei
ocrotite prin instituirea asistenței pentru încheierea
actelor juridice.

-art. 22, alin. 5, Legea 140/2022

Persoana de sprijin

Orice măsură de ocrotire va hotărî să ofere judecătorul persoanei cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale, aceasta are **dreptul de a decide ce este bine pentru sine**.

Pentru acest lucru, ea va avea nevoie de o persoană de sprijin în luarea deciziilor.

Ce este o persoană de sprijin?

Persoana de sprijin poate fi:

- asistentul
- ocrotitorul
- tutorele

Conform Codului de Procedură Civilă, persoana de sprijin este:

- o persoană de încredere în viața persoanei cu dizabilități;
- o persoană majoră;
- poate fi o femeie sau un bărbat;
- această persoană poate oferi sprijin persoanei cu dizabilități pentru a înțelege mai bine tot ceea ce ține de acte;
- persoana de sprijin ține cont de dorințele persoanei cu dizabilități;
- traduce în limbaj ușor de înțeles actele juridice, dialogul cu reprezentanții autorităților, etc.
- ajută persoana cu dizabilități să scrie diverse cereri;
- îi explică ce se va întâmpla în viitor, ca și consecință a unor anumite fapte;
- persoana de sprijin nu are voie să ceară bani pentru ajutorul oferit;
- persoana de sprijin nu are dreptul de a interzice întâlnirile, deplasările, apelurile telefonice, alegerea medicului sau terapeutului.

1. Asistență pentru încheierea actelor juridice

Practicile tuteliei și a interdicției judecătorești au fost interzise în 2020 de către Curtea Constituțională a României (CCR), persoanelor cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale nemaiputându-le fi încălcat dreptul de a lua decizii proprii, decizii ghidate de dorințele și nevoile fiecărui.

În urma acesteia, România a trebuit să găsească și să redacteze noi legi privind măsurile de sprijin în luarea deciziilor pentru persoanele cu dizabilități, care de data asta să țină cont de prevederile Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD).

Convenția obligă statele semnatare, inclusiv România, să ia toate măsurile necesare pentru ca persoanele cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale să fie sprijinite în luarea propriilor decizii. **Convenția respinge ideea ca o altă persoană să decidă în locul persoanei cu dizabilități**, lucru care se întâmplă când o persoană este pusă sub interdicție judecătorească, iar dreptul de decizie revine unui tutore.

Astfel, România a adoptat în aprilie 2022 o nouă lege, **Legea 140/2022**, care ar trebui să aducă noi măsuri și instrumente prin care persoanele cu dizabilități să fie sprijinite în luarea deciziilor, să își capete independența la care au dreptul. O astfel de nouă măsură introdusă este cea a **Asistenței pentru încheierea actelor juridice**.

Procedura numirii asistentului pentru încheierea actelor juridice este de competența notarului public din biroul notarial situat în circumscripția judecătoriei în care majorul are domiciliul sau reședința; – cap. III, art. 9, alin. 3, legea 140/2022

Ce este?

Asistența pentru încheierea actelor juridice se referă la faptul că o persoană aleasă de persoana cu dizabilități va putea oferi suport și sfătuire pentru înțelegerea, încheierea și luarea unei anumite decizii. Această persoană de sprijin nu va lua decizii în locul persoanei cu dizabilități, ci o va ajuta să decidă singură, după propriile dorințe și nevoi.

Persoana cu dizabilități majoră, trecută de 18 ani, poate cere acest lucru la un notar.

Această măsură este acordată pe o perioadă determinată de 2 ani, nefiind permanentă. Există posibilitatea de prelungire cu încă 2 ani, precum și terminarea ei înainte de cei 2 ani în situații expres prevăzute de lege (spre ex., dacă persoana cu dizabilități solicită acest lucru înainte de expirarea termenului).

Care sunt pașii?

Persoana majoră care cere Asistență pentru încheierea actelor juridice alege o persoană care să îi ofere asistență, cu acordul acesteia.

Alături de aceasta, persoana în cauză va formula o cerere la un notar.

Notarul trebuie să aibă biroul în raza judecătoriei atribuită locului în care locuiește persoana care formulează cererea – notarul trebuie să aparțină judecătoriei celei mai apropiate.

În cerere trebuie trecute datele din buletinul amândurora (persoana majoră care formulează cererea și persoana aleasă de aceasta care va oferi asistență), dar și o listă cu obiecte (bunuri) care sunt în proprietatea celui/celei care formulează cererea (obiecte pe care le detine persoana care cere Asistență – casă, mașină, obiecte de valoare, dar și altele).

Notarul stabilește o zi în care va răspunde la această cerere. El va comunica ziua respectivă și unei rude, persoane din familia celui care a depus cererea, pentru a formula obiecții (nemulțumiri) privitor la cerere, dacă e cazul.

Persoana care formulează cererea se va prezenta la notar alături de persoana care va oferi asistență la data stabilită de notar. La această întâlnire pot veni și alte persoane interesate, cu acordul persoanei care formulează cererea și a notarului.

La întâlnire, notarul va asculta persoana care cere asistență și va verifica dacă aceasta înțelege însemnatatea cererii formulate.

Notarul va da un răspuns motivat cererii și va preciza cine e asistentul și pe ce durată se dispune măsura (cât va dura aceasta).

Notarul trimite apoi încheierea către persoana care a formulat cererea, către asistentul ales de persoană și către autoritatea tutelară.

Notarul va nota măsura de Asistență într-un registru (Registrul național de evidență a măsurilor de sprijin și ocrotire luate de notarul public și instanța de tutelă).

Condiții și exceptii

Pentru folosirea acestui instrument, persoana cu dizabilități trebuie să fie majoră, să fi împlinit vîrstă de 18 ani.

O a doua condiție este ca persoana care face cererea la un notar să aibă o dizabilitate intelectuală sau psihosocială.

Aceasta poate avea nevoie de ajutor atunci când se pune problema de luarea unei decizii, fie din perspectiva înțelegерii situației și/sau pentru punerea în practică a deciziei luate.

Notarul poate refuza cererea de obținere a Asistenței în cinci situații:

- sunt îndoieri serioase cu privire la înțelegerea, de către persoana care formulează cererea, a semnificației cererii formulate;
- sunt îndoieri serioase cu privire la posibilitatea exprimării, de către persoana care formulează cererea, a dorințelor și preferințelor sale;
- sunt elemente care dau naștere în mod serios temerii că persoana care formulează cererea va suferi un prejudiciu prin numirea asistentului;
- un membru al familiei persoanei care formulează cererea sau o altă persoană interesată formulează obiecții cu privire la numirea asistentului;
- asistentul nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru numirea sa (vezi mai jos care sunt condițiile).

Cine este asistentul

Asistentul este o persoană care acționează ca un **intermediar** între persoană majoră care formulează cererea și persoanele cu care aceasta din urmă încheie anumite acte juridice.

Asistentul ar trebui să fie o persoană de încredere pentru persoana care formulează cererea, acesta fiind obligat să fie **prudent, diligent, onest și loial**.

Asistența este o sarcină gratuită.

Asistentul trebuie să acționeze **întotdeauna conform preferințelor și dorințelor persoanei căreia îi acordă sprijin**.

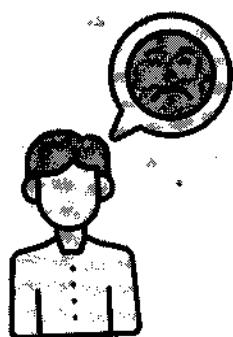
Asistentul nu încheie acte în numele persoanei și nici nu aprobă actele încheiate de aceasta, ci doar oferă sprijin în vederea încheierii lor.

Orice persoană se va putea plângă de activitatea asistentului la instanță de tutelă, dacă acesta aduce pagube persoanei pe care o asistă.

Asistentul trebuie să îndeplinească o serie de condiții:

- să aibă peste 18 ani;
- să nu fie pus sub interdicție judecătorească sau sub curatelă;
- Să nu fi fost declarat incapabil de a fi tutore sau decăzut din drepturile părintești;
- nu a fost îndepărtat anterior din poziția de tutore;
- Să nu aibă interese potrivnice cu cele ale persoanei care formulează cererea.

Persoana care va deveni asistent trebuie să prezinte anual, sau când expiră perioada de asistență pentru care a fost numit, un raport legat de sarcinile îndeplinite în acești ani. Raportul este adresat autorității tutelare competente.

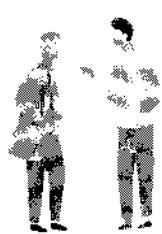

Te poți plângе la judecătorul
de la instanțа de tutelă
dacă asistentul tău:

- ✗ nu te ajută când ai nevoie;
- ✗ te obligă să faci ceea ce tu nu vrei;
- ✗ încearcă să fure de la tine;
- ✗ îți cere bani;
- ✗ vrea sau semnează în locul tău.

Să înțelegem mai bine asistența pentru încheierea actelor juridice

Alegi pe cineva pe care îl cunoști foarte bine și în care ai încredere.

Mergi cu el la notar și cere ca acest om să devină asistentul tău.

Ia cu tine buletinul.

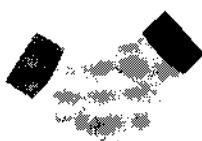
În ziua și ora programată, mergi din nou la notar, împreună cu omul în care ai tu încredere.

El va fi **asistentul tău**.

Pot veni și alte persoane cu tine, dacă vrei.
Dar acestea nu vor fi asistenții tăi.

Acum, notarul îți va da o hârtie pe care este scris faptul că tu ai de acum un asistent pentru încheierea actelor juridice. Pe această hârtie va fi scris numele tău și numele asistentului. Dacă poți, citește și vezi dacă numele este scris corect.

Notarul trimite apoi această hârtie și către autoritatea tutelară.

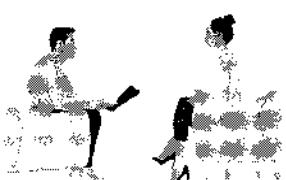
Notarul va nota într-un registru numele voastre și faptul că tu ai un asistent.

2. Consiliere judiciară

Consilierea judiciară este stabilită pentru persoana care nu se poate îngriji singură de interesele sale și care are nevoie de sprijin în formarea sau exprimarea voinței sale.

Consilierea judiciară se stabilește în urma evaluării medicale și psihosociale.

Persoana cu dizabilități va beneficia de consiliere judiciară dacă:

- deteriorarea facultăților mintale este parțială
- deteriorarea poate fi temporară sau permanentă

Judecătorul va întreaba persoana cu dizabilități dacă își dorește și acceptă ca acea persoană să fie ocrotitorul său.

Dacă măsura de ocrotire va fi consilierea judiciară, aceasta va putea dura maxim 3 ani.

Dacă judecătorul decide măsura consilierii judiciare, persoana cu dizabilități va avea mai multe drepturi:

- ✓ Va putea semna mai multe tipuri de acte.
De exemplu: acte de conservare, acte de administrare, acte de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent;
- ✓ Se va putea căsători, dacă ocrotitorul său este de acord.
- ✓ Își poate da acordul ca propriii copii să fie dați spre adopție.
În imposibilitatea de a-și manifesta consimțământul, copiii vor fi dați spre adopție cu consimțământul ocrotitorului.
- ✓ Va putea semna acte ce țin de locul său de muncă. Dacă este artist sau sportiv poate semna acte ce țin de meseria sa.
- ✓ Poate accepta o moștenire și poate semna acele acte de moștenire.
- ✗ Nu va putea adopta copii.

Rolul ocrotitorului:

Atunci când semnaeză un act, el trebuie să însorească persoana cu dizabilități și să fie de acord.

Judecătorul decide care sunt actele pe care persoana cu dizabilități le poate face singură și actele pentru care are nevoie de consiliere judiciară.

-art. 26, alin. 4, legea 140/2022

3. Tutelă specială

Tutela specială este stabilită pentru persoana care este necesar să fie reprezentată în mod continuu în exercitarea drepturilor și libertăților ei.

Tutela specială se stabilește în urma evaluării medicale și psihosociale.

Tutela specială se acordă persoanei cu:

- deteriorarea facultăților mintale este totală
- deteriorarea poate fi temporară sau permanentă

Dacă judecătorul decide măsura tuteli speciale, persoana cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale va avea mai multe drepturi:

- ✓ Dreptul de a semna doar anumite acte. Aceste acte pot fi încheiate și de tutore, în numele său, în afară de cazul în care legea ar dispune altfel sau tipul de act nu îi permite acest lucru.
- ✓ Își poate da acordul ca propriii copii să fie dați spre adopție. Dacă nu își poate da consimțământul, copiii vor fi dați spre adopție cu consimțământul tutorelui.
- ✓ Se va putea căsători, dacă tutorele său este de acord.
- ✓ Va putea accepta o moștenire doar prin intermediul tutorelui.
- ✗ Nu va putea adopta copii.
- ✗ Nu va putea avea loc de muncă.

Ce este și ce face un tutoare?

Tutorele este o persoană care te reprezintă,
te ocrotește și te sprijină
în viața de zi cu zi.

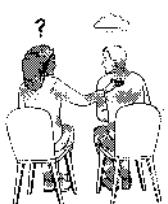
El trebuie să aibă grija ca tu
să poți face ce îți dorești,
să te întrebe ce vrei și
să te asculte.

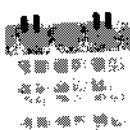
Tutorele trebuie să țină cont de ceea ce tu vrei
și să te ajute să fii independent,
adică liber să faci ce îți dorești.

Tutorele nu are voie să îți spună
cu cine să vorbești,
cu cine să NU vorbești,
pe cine să placi.
Tu decizi asta.

Tutorele trebuie să fie sigur
că mereu înțelegi ce ți se întâmplă
și ce face în numele tău.

Dacă măsura ta de ocrotire va fi tutela specială,
aceasta va dura cel mult 5 ani.

În unele cazuri, ea poate fi prelungită,
dar nu mai mult de 15 ani.

Obligațiile tutorelui

Lege 140/2022, Art. 174:

Tutorele este persoana care a fost numită de instanță pentru a ocroți, respectiv a sprijini persoana cu dizabilitate în activitățile sale zilnice.

- Tutorele trebuie să facă tot posibilul să ajute pupilul să se vindece, să îi asigure tot ce are nevoie și să îl sprijine astfel încât să îi respecte drepturile și să îi îndeplinească obligațiile cu bună-credință.
- Tutorele trebuie să ia mereu în considerare voința persoanei cu dizabilități pe care o reprezintă și să o ajute continuu să își exprime voința reală, sprijind-o să fie independentă în exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor.
- Tutorele trebuie să fie un aliat al persoanei cu dizabilități și să îi asigure, pe cât posibil, independența, viața privată și să îi respecte drepturile.
- Tutorele trebuie să comunice constant persoanei cu dizabilități actele pe care le face, de ce le face și ce s-ar putea întâmpla dacă nu le-ar îndeplini.
- Tutorele este cel care trebuie să ia toate măsurile astfel încât să se asigure că persoanei cu dizabilități îi sunt respectate toate drepturile.
- Tutorele trebuie să colaboreze cu celelalte persoane implicate în îngrijirea persoanei cu dizabilități.
- Să fie pe cât posibil prezent în mod activ în viața persoanei cu dizabilități de care este responsabil.
- Să asiste persoana cu dizabilități când e nevoie de realizarea evaluării medicale și psihologice și să se asigure că cererile sale ajung la instanță.
- Dacă persoana cu dizabilități dorește să fie îngrijită într-un alt loc, tutorele trebuie să aducă în vederea instanței acest lucru și să o sprijine. Judecătorul decide dacă se poate sau nu lua în considerare cererea persoanei cu dizabilități/tutorelui ei de schimbare a locului de îngrijire.
- Tutorele nu are voie să intervină în relațiile și alegerile de zi cu zi ale persoanei pe care o îngrijește. De asemenea, tutorelui îi este interzis să deschidă corespondența persoanei ocrotite sau să se opună acesteia.

DACĂ AI NEVOIE DE AJUTOR, CONTACTEAZĂ-NE LA: Centrul de Resurse Juridice (CRJ)

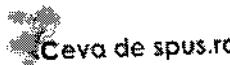
 Telefon: 021 212 06 90 (luni-vineri)

 WhatsApp: 0728 112 187

 E-mail: office@crj.ro

 Site: www.crj.ro/pledoirie-pentru-demnitate/liber-sa-decid/

Materiale realizate cu sprijinul și feedback-ul Partenerilor noștri:

Ceva de spus.ro

www.cevadespus.ro

www.unloc.eu

TONAL

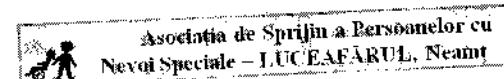
www.tonal.ro

www.estuar.org

www.proactsuport.ro

www.asociatialuceafarul.ro

Material realizat de Centrul de Resurse Juridice cu sprijinul financiar al Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Leichtenstein și Norvegia prin granturile SEE 2014-2021. Conținutul materialelor nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014- 2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org. Informații despre Active Citizens Fund Romania sunt disponibile la www.activecitizensfund.ro. Lucrăm împreună pentru o Europa incluzivă!

Orice persoană cu dizabilitate, indiferent de gradul de afectare intelectuală, poate înțelege informația, fie ea și una complexă.

DEPINDE CE CANAL FOLOSIM

Care este mesajul de mai jos?

某處，在海的一個隱蔽角落，一家魚幸福地生活著。他們都是紅色的。只有一個像貝殼一樣黑。他游得比他的兄弟姐妹還快。他的名字叫游泳。

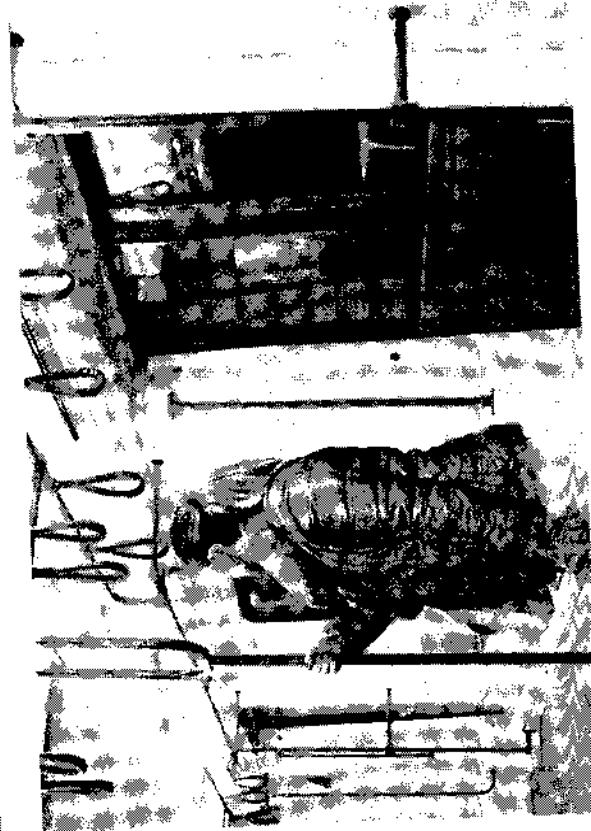
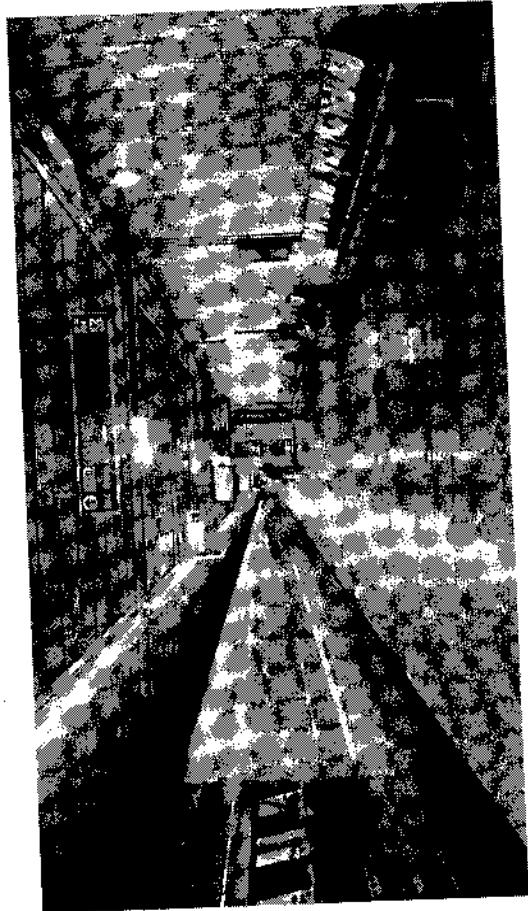
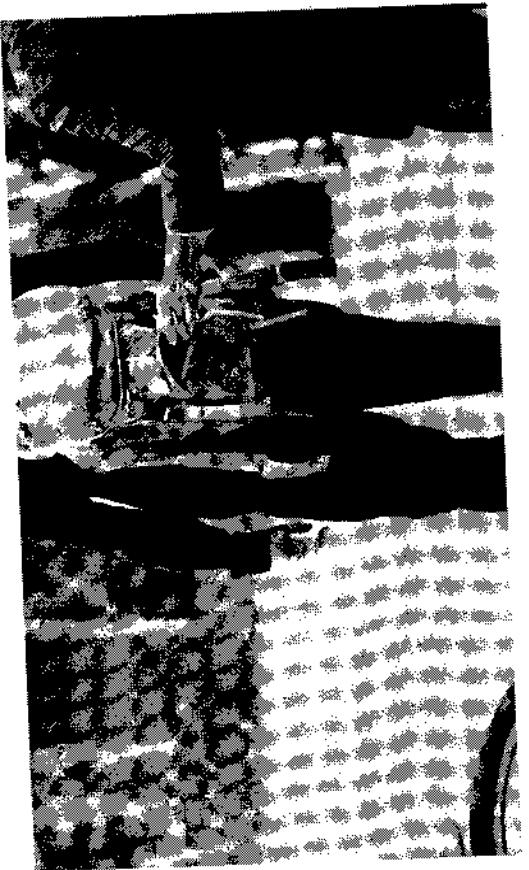
一天，一條金槍魚，又快又氣又餓，像箭一樣劃設過海浪。他一口氣吞下了所有的紅魚。只有法逃脫。他很害怕，很孤獨，很傷小魚沉入大海深處。他很傷心。

Care este mesajul de mai jos?

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

în parteneriat cu:

Proiect derulat de:

Care este mesajul de mai jos?

Am văzut persoana care a furat portofelul. Eram în stația de metrou. Era o femeie cu părul lung și blond, purta o geacă de culoarea gri. A deschis rucsacul prietenului meu și a scos de acolo telefonul acestuia. Apoi s-a urcat repede în metroul care intrase în stație și a fugit.

ORICINE POATE ÎNTELEGE ȘI / SAU RELATA ORICE,
DACĂ ÎI PUNEM LA DISPOZIȚIE CANALUL ADEVAT

Adaptări procedurale

Pe întreaga durată a procedurii, persoana cu dizabilități are dreptul de a fi informată despre ceea ce se va întâmpla și despre ce hotărâri se vor lua. Conform legii, ea are dreptul de a cere adaptări procedurarele (art. 940 CPC).

Exemple de adaptări procedurale:

- sa aibă la dispoziție un interpret în limbajul semnelor
- să aibă la dispoziție o persoană care să traducă în limbaj ușor de înțeles
- judecătorul să își dea roba jos
 - să fie audiat într-o cameră mai prietenoasă
 - să i se permită să se plimbe prin sală ori să stea în picioare
 - să i se permită să aducă obiecte cu rol liniștitor
 - să poată veni îmbrăcat aşa cum îi este confortabil (chiar dacă nu sunt "potrivite")
 - să vină împreună cu o persoană de încredere și care o limitează

Predictibilitate

- reduce anxietatea
- crește gradul de cooperare
- protejează sănătatea mentală și emoțională a persoanei cu dizabilități

CUM? → Poveste socială

Poveștile sociale ajută persoanele cu dizabilități să se familiarizeze cu anumite locuri, evenimente sau contexte sociale și să-și însușească comportamentele potrivite cu aceste situații.

- Se trimit în avans cu câteva zile prin email sau poștă persoanei ce urmează a fi audiată.
- Adresarea va fi personalizată, ton prietenos: "Stimate Domnule Popescu, aceasta este camera în care..."

Poveste socială

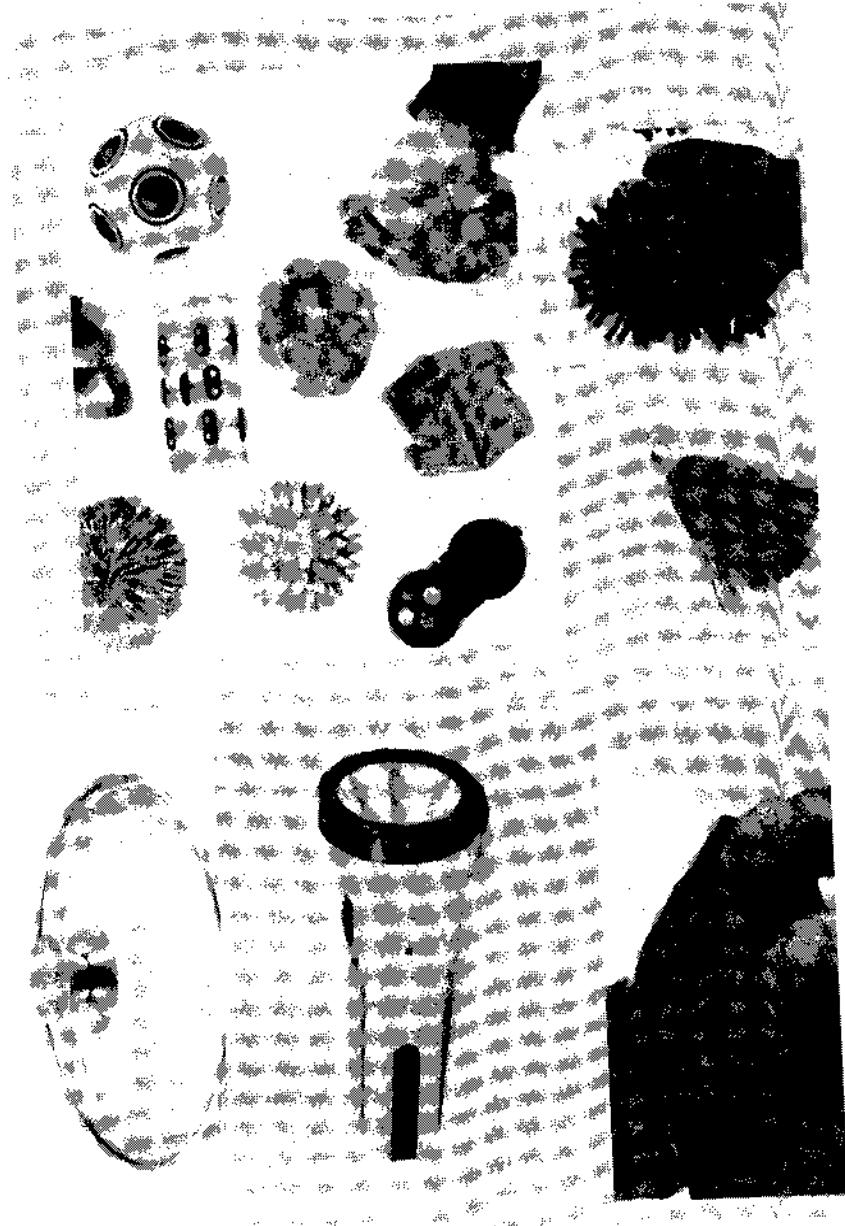
- fotografii ale persoanelor pe care le va întâlni
- fotografii ale camerelor de audiere
- text scurt care explică de ce este chemat, ce se va întâmpla, cât durează, etc.
- propoziții simple, scurte
- folosirea cuvintelor simple, evitarea termenilor de specialitate
- texte vor folosi contrast mare (negru pe alb/ negru pe galben)
- font rotund, fără serife
- Mărime mare de font
- distanță mare între rânduri (min 1,5 puncte)
- Text aliniat la stânga
- Text separat prin paragrafe scurte.

în parteneriat cu:

Obiecte cu rol liniștitor - reduc anxietatea

- Niciun obiect nu este hilar, ciudat sau nepotrivit.
- Acționează asupra unor zone emoționale pe care noi nu le cunoaștem.
- Respectăm decizia persoanei cu dizabilități de a le folosi.

Cum poate răspunde o persoană cu dizabilitate intelectuală întrebărilor noastre?

- folosind pictograme
- folosind imagini reale

IMPORTANT

- Oferiți 2-4 variante de răspuns, vizual.

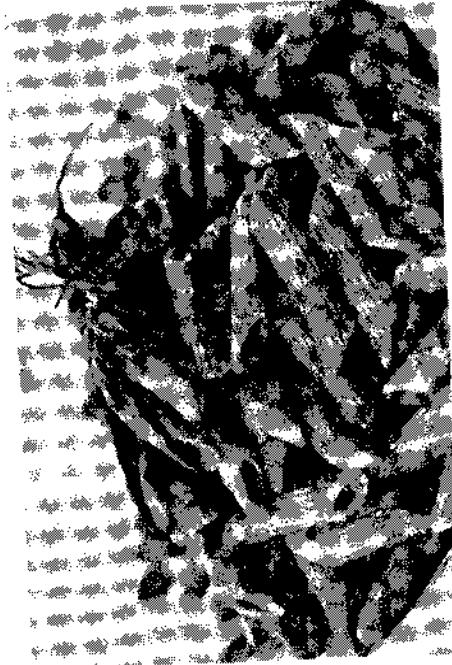
- Fiți atenți la timpul de răspuns al persoanei cu dizabilități (are nevoie de secunde bune pentru a înțelege întrebare, de a o procesa, de a se gândi la un răspuns, de a încerca să îl verbalizeze ori să își comande corpul să arate cu degetul= câteva minute).

- Repetați întrebarea, dacă este cazul.

- Nu grăbiți persoana.

Exemplu:

Întrebare clasică: Vi se administrează medicație?
Întrebare adaptată: Îmi puteți arăta, vă rog, ce mâncăți?

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

CE ESTE ASISTENȚA PRIVIND ÎNCHEIEREA ACTELOR JURIDICE

TEXT SIMPLIFICAT

Un material realizat de Centrul de Reurse Juridice
în august 2022

Proiect finanțat de:

LIBER SĂ DECID
Transiția de la tutela la Sprijin în Luarea Deciziilor
pentru persoanele cu dizabilități

Dacă ești o persoană cu dizabilități, legea îți dă dreptul să **hotărăști singur ceea ce este bine pentru tine.**

Poți **cere ajutorul unui asistent** atunci când trebuie să citești, să înțelegi și să semnezi **actele** de care ai nevoie. Contează doar dorințele și preferințele tale.

Un **asistent** este o persoană pe care tu o cunoști și în care ai încredere. Ea te va ajuta să înțelegi ce scrie în acte și să decizi mai bine ce ai de făcut.

Pentru ca cineva să devină asistentul tău, va trebui să meargă cu tine la un **notar**. Veți merge împreună de 2 ori la acest notar.

Asistentul trebuie să fie **mai mare de 18 ani**. Poate fi o femeie sau un bărbat.

Aceasta persoană îți va oferi **asistență pentru încheierea actelor juridice**.

El te ajută să înțelegi mai bine tot ceea ce ține de acte. De exemplu, atunci când **te muti într-o casă nouă, îți cumperi un telefon, decizi cu cine vrei să locuiești sau ce serviciu vrei să ai**.

Asistentul nu are voie să îți ceară bani pentru că te ajută.

Dacă asistentul tău nu te ajută, **îl poți spune judecătorului de la instanța de tutelă**.

Proiect derulat de:

LIBER SĂ DECID

Tranzită de la tutelă la Sprijin în Luarea
Deciziilor pentru persoanele cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități au dreptul de a decide pentru ele

Orice om are dreptul de a decide singur ceea ce este bine pentru el și pentru viața sa.

O persoană cu dizabilități este **liberă să hotărască ceea ce vrea**, cum ar fi:

Unde să locuască

Ce să își cumpere

Cu cine să se întâlnească

Ce serviciu să își aleagă și altele

În România, tutela și interdicția judecătoarească au fost interzise prin lege în anul 2020.

INTERDICTION JUDECĂTOREASCĂ înseamnă:

Persoana cu dizabilități nu are voie să decida lucruri. Alt cineva hotărăște în locul ei.

Proiect derulat de:

CENTRUL DE REZURSE
JURIDICE

LIBER SĂ DECID

Tranzită de la tutelă la Sprijin în Luarea
Deciziilor pentru persoanele cu dizabilități

Uneori, va trebui să citești și să semnezi acte juridice.
Dacă nu te descurci cu actele, **legea numărul 140**, din anul 2022, îți dă dreptul de a avea un asistent.

Ce este un asistent?

Un asistent este o persoană:

- în care tu ai încredere, adică nu îți este frică de el;
- te ajută să înțelegi mai bine tot ceea ce ține de acte. De exemplu, atunci când te muti într-o casă nouă, îți cumperi un telefon, îți-ai găsit ceva de muncă sau decizi cu cine vrei să locuiești;
- te ajută să hotărăști ceea ce este cel mai bine pentru tine, aşa cum vrei tu;
- te ajută să înțelegi cuvintele mai grele scrise în acte;
- te ajută să scrii diverse cereri;
- îți explică ce se va întâmpla în viitor dacă tu faci un anumit lucru;
- a împlinit 18 ani;
- poate fi femeie sau bărbat.

Aceasta persoană îți va oferi **asistența pentru încheierea actelor juridice**.

ASISTENȚA PENTRU ÎNCHEIEREA ACTELOR JURIDICE înseamnă:

Un alt om te poate ajuta cu orice ai nevoie atunci când ai de a face cu acte.

Acest asistent te poate ajuta și să scrii și să duci actele acolo unde trebuie.

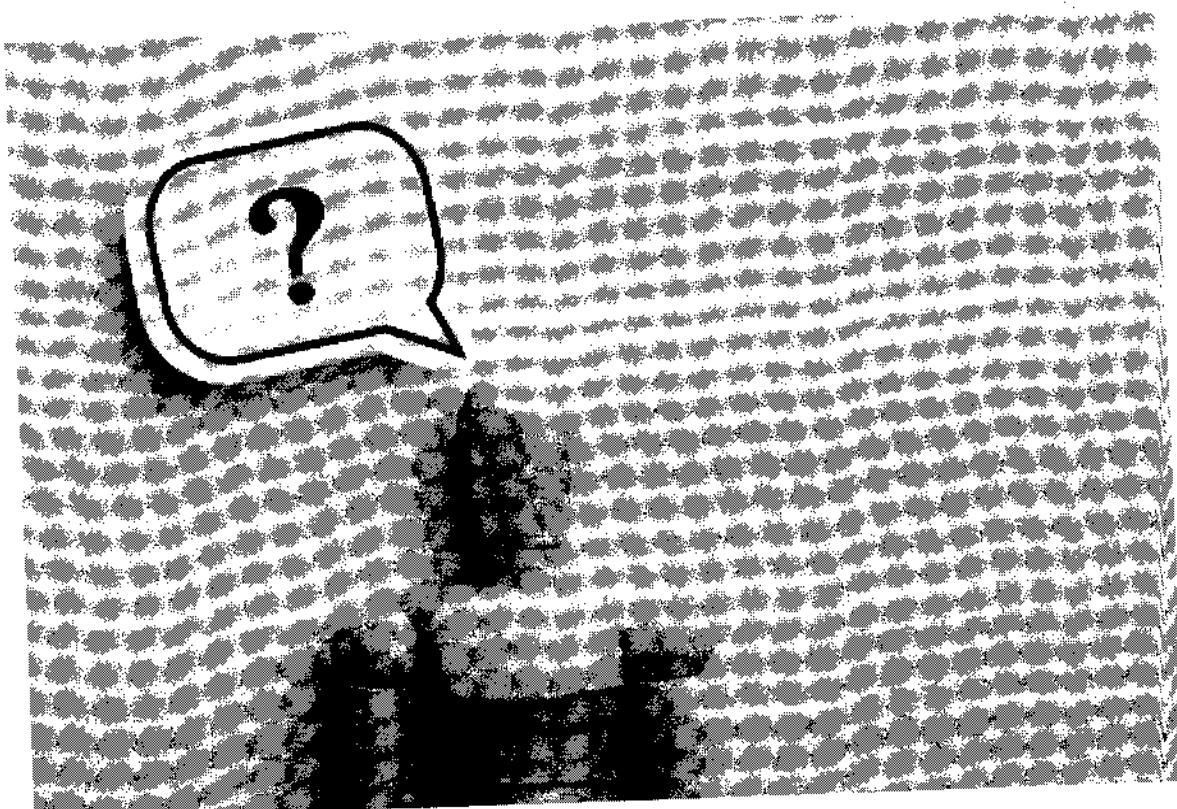
Proiect derulat de:

LIBER SĂ DECID

Tranzitia de la tutela la Sprijin în Luarea
Decizilor pentru persoanele cu dizabilitati

- Poți să ceri un asistent doar dacă ai împlinit 18 ani.
- Asistentul va fi ajutorul tău timp de 2 ani sau 4 ani, atât cât ai nevoie.
- Orice persoană în care ai încredere îți poate fi asistent.
- Dacă îți este frică de această persoană, alege pe altcineva.
- Asistentul nu are voie să-ți ceară bani pentru că te ajută.
- Asistentul nu are voie să semneze în locul tău.

Proiect derulat de:

LIBER SĂ DECID

Tranzită de la tutelă la Sprijin în Luarea
Decizilor pentru persoanele cu dizabilități

Cum poți avea și tu un asistent?

Îți alegi pe cineva pe care îl cunoști foarte bine și în care ai încredere.

Mergi cu el la notar. Aici vei cere ca acest om să devină asistentul tău.

Ia cu tine cartea de identitate.

Notarul va vorbi cu tine și te va întreba diverse lucruri. El îți va face o programare pentru o altă zi.

În ziua și ora programată, mergi din nou la notar, împreună cu omul în care ai tu încredere. El va fi asistentul tău.

Pot veni și alte persoane cu tine, dacă vrei. Dar acestea nu vor fi asistenți tăi.

Acum, notarul îți va da o hârtie pe care este scris faptul că tu ai de acum un asistent pentru încheierea actelor juridice. Pe această hârtie va fi scris numele tău și numele asistentului. Dacă poți, citește și vezi dacă numele este scris corect.

Notarul trimite apoi această hârtie și către autoritatea tutelară.

Notarul va nota într-un registru numele voastre și faptul că tu ai un asistent.

Proiect derulat de:

LIBER SĂ DECID

Tranzită de la tutelă la Sprijin în Luarea
Decizilor pentru persoanele cu dizabilități

Când nu poți avea un asistent?

Notarul decide dacă persoana cu dizabilități poate avea un asistent.

Notarul nu dă voie persoanei cu dizabilități să aibă un asistent dacă:

- Nu intlege ce face un asistent personal.
- Persoana cu dizabilități nu își poate exprima dorințele și preferințele.
- Consideră că asistentul va profita de persoana cu dizabilități.

ATENȚIE!

Dacă asistentul tău nu te ajută când ai nevoie, te obligă să faci ceea ce tu nu vrei sau dacă încearcă să fure de la tine te poți plângă **judecătorul de la instanța de tutelă**.

Proiect derulat de:

LIBER SĂ DECID

Tranzită de la tutelă la Sprijin în Luarea
Decizilor pentru persoanele cu dizabilități

DACĂ AI NEVOIE DE AJUTOR, CONTACTEAZĂ-NE LA:

Centrul de Resurse Juridice (CRJ)

 Telefon: 021 212 06 90

 WhatsApp: : 0728 112 187

 E-mail: office@crj.ro

 Site: www.crj.ro/liber-sa-decid

SCANEAZĂ CU TELEFONUL CODUL QR ȘI URMĂREȘTE UN SCURT VIDEO

Material realizat de Centrul de Resurse Juridice cu sprijinul finanțat de Islanda, Leichtenstein și Norvegia prin granturile SEE 2014-2021.

Conținutul materialelor nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014- 2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org. Informații despre Active Citizens Fund România sunt disponibile la www.activecitizensfund.ro.

Lucrăm împreună pentru o Europă inclusivă!

Proiect derulat de:

LIBER SĂ DECID

Tranzită de la tutelă la Sprijin în Luarea
Deciziilor pentru persoanele cu dizabilități